

Иницијативата за основање на организација во која ќе бидат вклучени стручните лица кои работат на полето на заштита и рехабилитација на лицата со пречки во развојот, била покрената во педесетите години на XIX век.

Организацијата се основала со спојување на повеќе организации на дефектолози и го носела називот Сојуз на дефектолошки друштва на Република Македонија. Првите иницијатори за основање на организацијата се: Проф. д-р Љупчо Ајдински, Проф. д-р Славко Керамитчиевски, Славчо Андреевски, Величко Андреевски, Мира Величкова и др.

Прв претседател на оваа организација бил г-дин **Славчо Андреевски** а потоа г-дин **Славко Керамитчиевски**. Податоци за Претседателите постојат од 1979 година. Мандатот на секој од Претседателите е прикажан во табелата.

РЕД.БР	ПРЕТСЕДАТЕЛ	МАНДАТ
1.	Никола Чабуковски	24.11.1979-06.12.1980
2	Славчо Андреевски	06.12.1980-13.02.1982
3.	Исмет Куртагиќ	13.02.1982-14.03.1983
4.	Љупчо Пушковски	14.03.1983-19.10.1984
5.	Славко Керамитчиевски	19.10.1984-12.06.1989
6.	Мира Величкова	12.06.1989-10.02.1995
7.	Љупчо Ајдински	10.02.1995-19.10.1999
8.	Елизабет Солтирова	19.10.1999-13.09.2004
9.	Зоран Киткањ	13.09.2004-11.04.2009
10.	Горан Петрушев	11.04.2009 - актуелен

Секој од Претседателите на оваа организација дал свој придонес за реализација на мноштво активности кои се распределуваат во годишни програми. Во рамките на овој историјат ќе бидат истакнати активностите од програмите кои се од особена значајност за поставување на темелите на дефектологијата во Р.Македонија и активностите за унапредување на оваа наука.

Првите обиди за институционална заштита на лицата со пречки во развојот во Република Македонија се јавуваат некаде во педесетите години од XIX век. Во периодот од 1948-1970 година повеќето активности на дефектолозите биле насочени кон отварање на установи за лицата со инвалидност и втемелување на дефектологијата како наука во Република Македонија. Првата установа била отворена во 1949 година во село Петровец, Скопско и го носела називот Завод за дефектни деца. Во овој период во РМ сеуште не се едуцирале дефектолошки кадри, сите идеи и работни активности произлегувале од веќе дипломираните дефектолози во Белград или Загреб.

Во 1991 година, во месец октомври, Сојузот на дефектолози на Р.Македонија изготвил предлог – проект за формирање на високообразовна установа за едукација на дефектолози во РМ, истиот го доставил до Владата на РМ, до Ректоратот на универзитетот “Св. Кирил и Методиј” и до Министерството за образование и физичка култура, по што се отворени студии по дефектологија при Филозофскиот факултет во Скопје. Се до овој период во Р.Македонија не биле едуцирани дефектолошки кадри. Имено во месец декември 1992 година Сојузот поднесува барање до Министерството за образование за стипендирање на последипломски студии за дефектолошки науки, со цел да се зголеми бројот на магистри и доктори по дефектолошки науки кои ќе можат да едуцираат стручни кадри-дефектолози. Во јануари 1995 година Сојузот испраќа барање до Министерството за образование за вработување на дефектолози во училиштата и установите. Во месец март 1995 година Сојузот поднесува барање до Министерството за образование да се заведе профилот дипломиран специјален педагог за превенција и ресоцијализација за лица со пореметување во општественото однесување. Истата година Сојузот го известува Министерството за образование за определени прашања за образованието на децата и младинците

попечени во физичкиот и психичкиот развој, кој треба посоодветно да се регулира во законските и подзаконските акти. Во март 1996 година Сојузот започнува проект за организирање на третман на аутистичните деца. Во септември 1996 година Сојузот остварува средба со помошникот министер Илија Рајчановски во врска со вработувањето на специјален педагог за превенција и ресоцијализација како и донесување на одлука за доделување на стипендии за дефектолошки кадри во Р.Македонија.

Истата година, во месец ноември Сојузот потпишува договор со УНИЦЕФ за соработка и одржување на Симпозиум за детекција, дијагностика и третман. Како резултат на оваа соработка од 5-ти до 8-ми ноември се одржува Симпозиум во Струга.

На 24-ти април 1997 година Сојузот го промовира списанието Дефектолошка теорија и практика/ *Journal of Special Education and Rehabilitation*. Сојузот на дефектолози на Р.Македонија заедно со Филозофскиот факултет се до 2017 година активно учествува во издавањето на ова стручно списание кое е индексирано во 18 меѓународни бази на податоци. Во месец декември истата година Сојузот заедно со првата детска амбасада Меѓаши се вклучува во советот на Коалицијата за правото на детето. Истиот месец Сојузот поднесува барање до Македонскиот центар за меѓународна соработка преку проект кој се однесува на достоинството на хендикепираните лица. Ова барање е усвоено во 1998 година кога Сојузот и Македонскиот центар за меѓународна соработка потпишуваат договор и започнуваат да го реализираат проектот.

На 23.04.1999 година е извршена пререгистрација на организацијата во согласност со новиот Закон за здруженија и фондации по што новото име на организацијата е: **Сојуз на дефектолози на Република Македонија**. Во мај 1999 година Сојузот потпишува договор со Проф. д-р Љупчо Ајдински, Проф. д-р Горан Ајдински и Асс. м-р Зоран Киткањ за издавање на книгата Основи на дефектолошка теорија и практика. Во месец октомври истата оваа година Сојузот заедно со Заводот за деца со оштетен слух “Кочо Рацин” во Битола организира тркалезна маса на тема: Современите организациони стручни, научни тенденции, состојби и проблеми на дефектолошката теорија и практика во сегашни услови на транзиција.

Во 2001 година Сојузот го информира Министерството за образование, за труд и социјална политика во врска со спроведување на правилник за оцена на специфичните потреби на лицата со пречки во физичкиот и психичкиот развој.

Во 2002 година Сојузот организира собир на тема: Досегашни искуства од интеграцијата, инклузијата и деинституционализацијата на децата со пречки во развојот.

Во 2003 година Сојузот ја издава од печат монографијата напишана од страна на Величко Андреевски која е во врска со седумдесетиот роденден и пензионирањето на Проф. д-р Љупчо Ајдински, со наслов “Човек со благодарно дело”.

Во 2008 – мата година Сојузот учествува во излегувањето од печат на монографијата на Проф. д-р Љупчо Ајдински која се однесува на шеесет годишната дефектолошка теорија и практика. Во истата година Сојузот е еден од провајдерите кои држат обуки во врска со децата со пречки во развојот. Обуките се финансирани и поттикнати од Министерството за образование и наука преку проектот за Модернизација на образованието.

Во 2009 година направена е реорганизација на Сојузот на дефектолози со зголемување на активностите секциите и комисиите. Истата година Сојузот добива веб страна, нов амблем, усвојува повеќе Правилници за својата работа и организира повеќе предавања за своите членови. Едно од првите предавањата беше реализирано од страна на г-дин Џеф Симсон од Соединетите Американски Држави, на тема: “Развој на математички концепти и вештини кај децата со посебни потреби”.

Во 2010 година беа организирани неколку стручни манифестации: Во периодот од 27 до 29 мај 2010 година беше организиран меѓународен стручен собир на тема: „60 години - организирана едукација, рехабилитација и вработување на лицата со инвалидност во Р. Македонија“ во хотелот Молика во Битола. Во организацијата учествуваше и Заводот за рехабилитација на деца со оштетен слух „Кочо Рацин,, - Битола, Оваа манифестација беше под покровителство на Министерството за труд и социјална политика. Како резултат на успешната организација и реализација на стручниот собир, Сојузот издаде Зборник на апстракти. Зборникот на

абстракти содржи 87 абстракти и 6 постер презентации (абстракти) од 144 автори.

Во соработка со Институтот за дефектологија, Граѓанската асоцијација "Мајка Тереза", Националното координативно тело за еднакви права на инвалидните лица и Здружението на пензионери интелектуалци – Скопје, Сојузот на дефектолози на Р.Македонија, учествуваше во организацијата за свечено чествување по повод 80 години раѓањето и 65 години хумана и научна дејност во педагогијата, социјалната заштита и дефектологијата, на професорот Љупчо Ајдински. Чествувањето се одржа на 28.04.2010 година во домот на АРМ.

На Состанок на Претседателство на Сојузот на дефектолозите на Р.Македонија, одржан на **25.05.2010** година беше донесена одлука за воведување награда за најдобра посебна установа во Р.Македонија. Оваа награда ќе се доделува еднаш годишно во склоп на одржувањето на стручните собири во месец Мај. За објективен избор на установа, Претседателството формира посебна комисија која врши избор на установата и дава предлог до Претседателството. Награда е во висина од 10.000,00 денари, а ја обезбедува од сопствени средства, проф.д-р Љупчо Ајдински, почесен претседател на Сојузот. Покасно наградите се проширија и за најдобар ученик со попреченост и најдобар дефектолог кои по распишан Конкурс со Одлука на Сојузот на дефектолози ги доделува Фондацијата „Професор Љупчо Ајдински“

Во делот на законската регулатива беше изготвена **Нацрт – предлог стратегија за инклузивно образование во Р.Македонија**. Овој документ беше доставен до релевантните институции во Р.Македонија, со цел негово усвојување. Целта која Сојузот сака да ја постигне преку оваа реализирана активност е да се уреди инклузивната политика на ниво на Р.Македонија како и рамка за промовирање и спроведување на истата. Во септември истата година беше изготвен Предлог-Закон за дефектолошка дејност и истиот беше доставен до Парламентот на Р.Македонија. Предлог-Законот го изработуваше работна група која ја сочинуваа членови на Сојузот. Во предлог законот се уредува дефектолошката дејност, улогата на дефектологот, вршењето на дејноста, формирање на комора на дефектолози, донесување кодекс на професионална етика, надзор над работата, казни и завршни одредби.

Сојузот на дефектолози на Р.Македонија во периодот од 01.02.2010 год. до 31.01.2011 год. беше носител на проектот **"Унапредување на воспитно – образовниот процес за децата со посебни потреби на локално ниво"**, и истиот беше овозможен во рамките на програмата CIVICA Mobilitas, имплементирана од Центарот за институционален развој – ЦИРа, а финансиски поддржана од Швајцарската агенција за развој и соработка – SDC. Како резултат на успешно спроведените проектни активности беше издаден Прирачник од проектот.

Во истата програма во 2011 година беше реализиран проектот "Симултано јакнење на општинските капацитети и граѓанскиот удел во насока на поквалитетна кооперативност". Овој проект беше спроведен во други 10 општини и резултираше со подигање на капацитетот на организациите на лицата со попреченост како и обука на општинската администрација за поуспешно планирање за подигање на квалитетот на услуги кој го добиваат лицата со попреченост. Од проектот во печат е издаден Прирачник "Како до инклузивна општина" кој е наменет за вработените во општините со цел да им помогне олесни планирањето на потребите на лицата со попреченост на локално ниво. Прирачникот е издаден на македонски и албански јазик.

Во Мај 2011 година заедно со Здружението на Педијатри на Р.Македонија беше организиран Симпозиум со меѓународно учество на тема "Рана интервенција и развојни пореметувања" во Охрид. Учество на овој Симпозиум покрај домашните излагачи имаа и гости од Италија, Словенија, Бугарија, Србија и Косово. Целта на Симпозиумот беше унапредување на Раната интервенција во Р.Македонија и прилагодување на Европската законска регулатива. Од Симпозиумот е издаден Зборник на трудови "Рана интервенција и развојни пореметувања" на македонски и англиски јазик. Зборникот содржи 61 стручен труд од автори од Р.Македонија и странство. Во месец октомври 2011 започна реализација на проектот "Развојно следење на децата со посебни потреби" финансиран од Кралската Норвешката амбасада кој трае до 31.01.2012 година, а неговата цел е советување и обука на родителите на предвреме родените деца со фактор на ризик.

Во периодот од 17-19 Мај, 2012 година во хотел Сириус-Струмица, беше организиран меѓународен научно-стручен собир на тема: Инклузивно образование-состојба и предизвици. Организатори на овој собир беа: Сојузот на дефектолози на Република Македонија; Министерството за образование и наука на Република Македонија и Филозофски факултет-Институт за дефектологија. Во оваа година издаден е Зборник на трудови кој

произлезе од Научно-стручниот собир на тема "Инклузивно образование-состојба и предизвици". Истата година СДРМ учествува во издавање на книгата "Живот и дело", авторско дело на Проф.д-р Љупчо Ајдински.

Од почетокот на 2013 година СДРМ започнува да издава информативно списание "Специјална едукација и рехабилитација".

Во Мај 2014 година во Струга се организираше Прв симпозиум за первазивни нарушувања „Научните достигнувања во фумкција на практиката“- Организатори на Симпозиумот беа Сојузот на дефектолози на РМ и Ј.З.У Универзитетска клиника за детски болести- Скопје. Од Симпозиумот е издаден Зборник на трудови

Во Октомври 2015 година Сојузот на дефектолози заедно со Здружението на физиотерапевти на Р.Македонија организираа меѓународна конференција „Тимски пристап во медицинската рехабилитација на деца со попреченост“ која се одржа во Гостивар,

Во Јуни 2016- се одржа маѓународна конференција „Современи трендови во дефектолошката теорија и пракса“ во Охрид, во организација на Сојуз на дефектолози на РМ и Филозофски факултет-Скопје

Во Август 2017- Организира конференција „Специфичности на социјално-сексуалниот развој и функционирање на лицата со аутистичен спектар на нарушување“ во Скопје . Предавач на конференцијата е г-дин Влатко Дабиќ, од Канада.

Од август 2017 до мај 2019 година Сојузот на дефектолози го реализираше **проектот** „Обезбедување специјализирана поддршка на деца со посебни потреби од Специјалниот Завод Демир Капија со цел деинституционализација ” . Овој проект финансиски беше поддржан од Канцеларијата на УНИЦЕФ- **Скопје** и со него од Специјалниот Завод Демир Капија беа преселени сите деца до 18 годишна возраст во мали групни домови во заедницата. Од проектот е издаден **„Прирачник за оезбедување поддршка на деца со попреченост преку терапевтскиот пристап интензивна интеракција“**.

Во Ноември 2017- се одржа едукативен семинар „Рехабилитација кај церебрална парализа-мултидисциплинарен пристап, во Куманово, во организација на Сојуз на дефектолози на Р.Македонија и Здружение на физиотерапевти на Р.Македонија.

Во Март 2018- се одржа меѓународна конференција по повод Европскиот ден на логопедијата на тема „Аугментативна и алтернативна комуникација“, во организација на ЗУ Завод за рехабилитација на слух, говор и глас- Скопје/Битола, и Сојуз на дефектолози на Р.Македонија.

Од Јуни 2018 до Декември 2018- Сојузот на дефектолози го реализираше проектот „Обезбедување специјализирана поддршка на возрасни лица со попреченост од Специјалниот Завод Демир Капија со цел деинституционализација ” , кој финансиски беше поддржан од канцеларијата на УНДП-Скопје и Швајцарската амбасада.

На 18.04.2019 година Собранието на Сојузот на дефектолози донесе одлука за промена на името на здружението. Новото име е: **Сојуз на специјални едукатори и рехабилитатори на Република Северна Македонија**, по што беше извршена пререгистрација во Централниот регистер на 13.05.2019 година.

Од 16 до 18 мајв во Битола беше прославен 70 годишниот јубилиј од формирањето на првата установа за рехабилитација на деца со попреченост со организација на меѓународна научно-стручна конференција „70 години- организирана едукација, рехабилитација и вработување на лицата со попреченост во Република Северна Македонија“. Конференцијата се организираше под покровителство на Претседателот на владата на Република Северна Македонија, кој ја отвори конференцијата. На истата учествуваа со свои обраќања и министрите за образование, здравство и труд и социјална политика. На конференцијата беа доделени плакети и благодарници на заслужни граѓани и беше издаден Зборник на трудови.